

Utorok 4. februára 2014

P7_TA(2014)0062

Homofóbia a diskriminácia na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity**Uznesenie Európskeho parlamentu zo 4. februára 2014 o pláne EÚ na boj proti homofóbii a diskriminácii na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity (2013/2183(INI))**

(2017/C 093/04)

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 2 Zmluvy o Európskej únii,
- so zreteľom na články 8 a 10 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ),
- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, a najmä na jej článok 21,
- so zreteľom na Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- so zreteľom na odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2010)5 členským štátom o opatreniach na boj proti diskriminácii na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity, prijaté 31. marca 2010,
- so zreteľom na oznámenie Komisie s názvom Stratégia účinného uplatňovania Charty základných práv Európskou úniou (COM(2010)0573),
- so zreteľom na správu Komisie o uplatňovaní Charty základných práv EÚ v roku 2012 (COM(2013)0271) a na sprievodné pracovné dokumenty útvarov Komisie,
- so zreteľom na návrh smernice Rady o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu (COM(2008)0426) a na svoju pozíciu z 2. apríla 2009 k tomuto návrhu ⁽¹⁾,
- so zreteľom na usmernenia na presadzovanie a ochranu všetkých základných práv lesbičiek, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (LGBTI), ktoré Rada Európskej únie prijala na svojom zasadnutí 24. júna 2013,
- so zreteľom na správu Agentúry Európskej únie pre základné práva z novembra 2010 s názvom Homofóbia, transfóbia a diskriminácia na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity,
- so zreteľom na výsledky prieskumu Európskej únie o lesbičkách, homosexuáloch, bisexuáloch a transrodových osobách, ktorý vykonala Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) a ktorý bol zverejnený 17. mája 2013,
- so zreteľom na stanovisko agentúry FRA z 1. októbra 2013 o situácii v oblasti rovnosti v Európskej únii desať rokov od začatia vykonávania smerníc o rovnosti,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 24. mája 2012 o boji proti homofóbii v Európe ⁽²⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 12. decembra 2012 o situácii v oblasti základných práv v Európskej únii (2010 – 2011) ⁽³⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. marca 2013 o posilnení boja proti rasizmu, xenofóbii a trestným činom z nenávisťi ⁽⁴⁾,
- so zreteľom na článok 48 rokovacieho poriadku,
- so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a na stanovisko Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A7-0009/2014),

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 137 E, 27.5.2010, s. 68.⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 264 E, 13.9.2013, s. 54.⁽³⁾ Prijaté texty, P7_TA(2012)0500.⁽⁴⁾ Prijaté texty, P7_TA(2013)0090.

Utorok 4. februára 2014

- A. keďže Európska únia je založená na hodnotách rešpektovania ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám;
- B. keďže Európska únia sa pri vymedzovaní a uskutočňovaní svojich politík a činností zameriava na boj proti diskriminácii z dôvodu pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie;
- C. keďže Rada Európskej únie prijala v júni 2013 rózne usmernenia na presadzovanie a ochranu všetkých ľudských práv osôb LGBTI mimo Európskej únie a mala by zabezpečiť, aby boli úèinne chránené v rámci EÚ;
- D. keďže Európska únia už koordinuje svoju činnosť komplexnými politikami v oblasti rovnosti a nediskriminácie prostredníctvom rámcovej stratégie pre nediskrimináciu a rovnaké príležitosti pre všetkých, v oblasti rodovej rovnosti prostredníctvom stratégie rovnosti žien a mužov 2010 – 2015, v oblasti zdravotných postihnutí prostredníctvom európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020 a v oblasti rovnosti Rómov prostredníctvom rámca EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020;
- E. keďže Komisia vo svojej Stratégii úèinného uplatňovania Charty základných práv Európskou úniou uznala potrebu vypracovať osobitné politiky týkajúce sa určitých konkrétnych základných práv na základe zmlúv;
- F. keďže Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) v prieskume o osobách LGBT v roku 2013 zistila, že v celej EÚ v roku predchádzajúcom prieskumu sa každý druhý respondent LGBT cítil diskriminovaný alebo obťažovaný na základe sexuálnej orientácie, každý tretí bol diskriminovaný pri prístupe k tovaru alebo službám, každý štvrtý bol fyzicky napadnutý a každý piaty bol diskriminovaný v zamestnaní alebo povolaní;
- G. keďže agentúra FRA odporučila, aby EÚ a členské štáty vypracovali akčné plány na podporu rešpektovania osôb LGBT a na ochranu ich základných práv;
- H. keďže v máji roku 2013 jedenásť ministrov pre rovnosť⁽¹⁾ vyzvalo Komisiu, aby vypracovala komplexnú politiku EÚ pre rovnosť osôb LGBT, a desať členských štátov⁽²⁾ už prijalo podobné politiky alebo o nich diskutuje na vnútroštátnej a regionálnej úrovni;
- I. keďže Európsky parlament desaťkrát požadoval komplexný politický nástroj Európskej únie pre rovnosť na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity;

Všeobecné poznámky

1. ostro odsudzuje každú diskrimináciu na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity a veľmi ľutuje, že základné práva lesbièiek, homosexuálov, bisexuálov, transrodových osôb a intersexuálov (LGBTI) sa v Európskej únii v plnej miere ešte vždy nedodržiavajú;
2. domnieva sa, že Európskej únii v súčasnosti chýba komplexná politika na ochranu základných práv osôb LGBTI;
3. uznáva, že zodpovednosť za ochranu základných práv nesú spoločne Komisia a členské štáty; vyzýva Komisiu, aby čo najviac využívala svoje právomoci vrátane umožnenia výmeny osvedčených postupov medzi členskými štátmi; vyzýva členské štáty, aby si plnili povinnosti vyplývajúce z právnych predpisov EÚ a z odporúčania Rady Európy o opatreniach na boj proti diskriminácii na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity;

Obsah plánu

4. vyzýva Komisiu, členské štáty a príslušné agentúry, aby spoločne pracovali na komplexnej viacročnej politike na ochranu základných práv osôb LGBTI, t. j. na pláne, stratégii alebo akčnom pláne, ktoré budú zahŕňať nasledujúce témy a ciele;

⁽¹⁾ Ide o ministrov Belgicka, Dánska, Holandska, Chorvátska, Fínska, Francúzska, Luxemburska, Malty, Rakúska, Švédska a Talianska.
⁽²⁾ Belgicko, Holandsko, Chorvátsko, Francúzsko, Nemecko, Malta, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko a Taliansko.

Utorok 4. februára 2014

A. Horizontálne opatrenia na vykonávanie plánu

- i) Komisia by mala v celej svojej činnosti a vo všetkých oblastiach, v ktorých má právomoc, pracovať na zabezpečení existujúcich práv tým, že zohľadní otázky spojené so základnými právami osôb LGBTI v každej relevantnej činnosti – napríklad pri navrhovaní budúcich politík a vypracúvaní návrhov alebo pri monitorovaní vykonávania právnych predpisov EÚ;
- ii) Komisia by mala uľahčovať, koordinovať a monitorovať výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie;
- iii) príslušné agentúry Európskej únie vrátane Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA), Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť (EIGE), Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (Eurofound), Európskej policajnej akadémie (CEPOL), Jednotky pre súdnu spoluprácu Európskej únie (EUROJUST), Európskej justičnej siete (EJN) a Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) by mali zohľadňovať otázky súvisiace so sexuálnou orientáciou a rodovou identitou vo svojej práci a pokračovať v poskytovaní poradenstva o základných právach osôb LGBTI založeného na dôkazoch Komisií a členským štátom;
- iv) Komisiu a členské štáty treba podporovať, aby pravidelne zbierali relevantné a porovnateľné údaje o situácii osôb LGBTI v EÚ spoločne s príslušnými agentúrami a Eurostatom, a to pri plnom dodržiavaní pravidiel EÚ na ochranu údajov;
- v) Komisia a členské štáty by mali spoločne s príslušnými agentúrami podporovať odbornú prípravu a budovanie kapacít vnútroštátnych subjektov pre rodovú rovnosť, vnútroštátnych inštitúcií pre ľudské práva a iných organizácií, ktoré sú poverené presadzovaním a ochranou základných práv osôb LGBTI;
- vi) Komisia a členské štáty by sa mali spoločne s príslušnými agentúrami usilovať o informovanie občanov o právach osôb LGBTI;

B. Všeobecné ustanovenia v oblasti nediskriminácie

- i) členské štáty by mali posilniť existujúci právny rámec EÚ tým, že budú pracovať na schválení navrhovanej smernice o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu vrátane objasnenia rozsahu a nákladov spojených s uplatňovaním jeho ustanovení;
- ii) Komisia, členské štáty a príslušné agentúry by mali venovať osobitnú pozornosť skúsenostiam lesbických žien s viacnásobnou diskrimináciou a násilím (na základe pohlavia i sexuálnej orientácie) a v súlade s tým aj návrhu a vykonávaniu politík nediskriminácie;

C. Nediskriminácia v zamestnaní

- i) Komisia by sa mala osobitne zamerať na sexuálnu orientáciu pri monitorovaní vykonávania smernice 2000/78/ES, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (1), a na rodovú identitu pri monitorovaní vykonávania smernice 2006/54/ES o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (2);
- ii) Komisia by mala spoločne s príslušnými agentúrami vydať usmernenia, ktoré určia, že na transrodové a intersexuálne osoby sa vzťahuje pojem „pohlavie“ podľa smernice 2006/54/ES o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania;
- iii) subjekty pre rodovú rovnosť treba podporovať, aby informovali osoby LGBTI, ako aj odborové organizácie a organizácie zamestnávateľov, o ich právach;

D. Nediskriminácia vo vzdelávaní

- i) Komisia by mala podporovať rovnosť a zákaz diskriminácie na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity vo všetkých svojich programoch zameraných na mládež a vzdelávanie;

(1) Ú. v. EÚ L 303, 2.12.2000, s. 16.

(2) Ú. v. EÚ L 204, 26.7.2006, s. 23.

Utorok 4. februára 2014

- ii) Komisia by mala uľahčovať výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi prostredníctvom nezáväznej otvorenej metódy koordinácie v oblasti formálneho vzdelávania vrátane vzdelávacích materiálov a politík v oblasti boja proti šikanovaniu a diskriminácii;
- iii) Komisia by mala uľahčovať výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi prostredníctvom nezáväznej otvorenej metódy koordinácie vo všetkých sektoroch členských štátov v oblasti mládeže a vzdelávania;

E. Nediskriminácia v oblasti zdravia

- i) Komisia by mala zaradiť otázky zdravia osôb LGBTI do rámca príslušných širších strategických politík v oblasti zdravia vrátane prístupu k zdravotnej starostlivosti a rovnosti v oblasti zdravia a zahrnúť ich do spoločnej mienky EÚ v otázkach týkajúcich sa zdravia;
- ii) Komisia by mala v rámci Svetovej zdravotníckej organizácie pokračovať v úsilí o vyčiarknutie odlišností rodovej identity zo zoznamu duševných porúch a porúch správania a o zabezpečenie ich rekvalifikácie ako nepatologických v rámci rokovaní o 11. verzii Medzinárodnej klasifikácie chorôb (MKCH-11);
- iii) Komisia by mala podporovať členské štáty pri vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov;
- iv) Komisia a členské štáty by mali vykonávať výskum v oblasti špecifických otázok zdravia osôb LGBTI;
- v) členské štáty by mali zohľadňovať osoby LGBTI v rámci vnútroštátnych plánov a politík v oblasti zdravia a zabezpečiť, aby boli špecifické otázky zdravia osôb LGBTI zohľadnené v študijných programoch odbornej prípravy, politikách v oblasti zdravia a zdravotných prieskumoch;
- vi) členské štáty by mali zaviesť alebo preskúmať postupy právneho uznania rodu tak, aby plne rešpektovali právo transrodových osôb na dôstojnosť a telesnú integritu;

F. Nediskriminácia v oblasti tovaru a služieb

- i) Komisia by sa mala osobitne zamerať na prístup transrodových osôb k tovaru a službám pri monitorovaní vykonávania smernice 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu⁽¹⁾;

G. Opatrenia zamerané konkrétne na transrodové a intersexuálne osoby

- i) Komisia by mala zabezpečiť, aby bola rodová identita zaradená medzi zakázané dôvody diskriminácie vo všetkých budúcich právnych predpisoch v oblasti rovnosti vrátane všetkých ich prepracovaní;
- ii) Komisia by mala zohľadňovať otázky špecifické pre transrodové a intersexuálne osoby v rámci príslušných politík EÚ, a tým odzrkadľovať prístup prijatý v stratégii pre rodovú rovnosť;
- iii) členské štáty by mali zabezpečiť, aby boli subjekty pre rodovú rovnosť informované a vyškolené, ak ide o práva a špecifické otázky týkajúce sa transrodových a intersexuálnych osôb;
- iv) Komisia, členské štáty a príslušné orgány by mali riešiť súčasný nedostatok poznatkov, výskumu a relevantných právnych predpisov o ľudských právach intersexuálnych osôb;

H. Občianstvo, rodiny a sloboda pohybu

- i) Komisia by mala vypracovať usmernenia s cieľom zabezpečiť, aby sa pri uplatňovaní smernice 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov⁽²⁾ a smernice 2003/86/ES o práve na zlúčenie rodiny⁽³⁾ rešpektovali všetky formy rodiny, ktoré sú právne uznané v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi členských štátov;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 373, 21.12.2004, s. 37.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 251, 3.10.2003, s. 12.

Utorok 4. februára 2014

- ii) Komisia by mala v prvom rade predložiť návrhy na vzájomné uznávanie účinkov všetkých listín o osobnom stave v rámci celej EÚ s cieľom obmedziť diskriminačné právne a administratívne prekážky pre občanov a ich rodiny, ktorí uplatňujú svoje právo na voľný pohyb;
- iii) Komisia a členské štáty by mali skúmať, či obmedzenia platné pre zmenu osobného stavu a dokladov totožnosti poškodzujú transrodové osoby, pokiaľ ide o ich možnosť využívať právo na voľný pohyb;
- iv) členské štáty, ktoré prijali právne predpisy o partnerskom spoložití, registrovanom partnerstve alebo manželstve párov rovnakého pohlavia, by mali uznávať podobné ustanovenia prijaté inými členskými štátmi;

I. Sloboda zhromažďovania a sloboda prejavu

- i) členské štáty by mali zabezpečiť, aby právo na slobodu prejavu a právo zhromažďovania boli zaručené, najmä pokiaľ ide o pochody za rovnosť a podobné akcie, a to zabezpečením, aby sa tieto podujatia uskutočňovali v súlade so zákonom, a zaručením účinnej ochrany účastníkov;
- ii) členské štáty by sa mali zdržať prijímania zákonov a prehodnotiť existujúce zákony, ktoré obmedzujú slobodu prejavu vo vzťahu k sexuálnej orientácii a rodovej identite;
- iii) Komisia a Rada Európskej únie by mali považovať prijatie zákonov, ktoré obmedzujú slobodu prejavu v súvislosti so sexuálnou orientáciou a rodovou identitou, členskými štátmi za porušovanie hodnôt, na ktorých je založená Európska únia, a primerane reagovať;

J. Verbálne prejavy nenávisti a trestné činy páchané z nenávisti

- i) Komisia by mala monitorovať a poskytovať pomoc členským štátom, pokiaľ ide o otázky špecifické pre sexuálnu orientáciu, rodovú identitu a rodové prejavy, pri uplatňovaní smernice 2012/29/EÚ, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov⁽¹⁾, najmä pokiaľ ich motívom sú predsudky alebo diskriminácia, ktoré by sa mohli súvisieť s ich osobnou charakteristikou;
- ii) Komisia by mala predložiť návrh na prepracovanie rámcového rozhodnutia Rady o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a xenofóbie prostredníctvom trestného práva vrátane iných foriem trestnej činnosti, ktorej motívom sú predsudky, a podnecovania k nenávisti, a to aj na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity;
- iii) Komisia by mala spoločne s príslušnými agentúrami uľahčovať výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi v oblasti odbornej prípravy a vzdelávania policajných síl, prokurátorov, sudcov a služieb na podporu obetí;
- iv) Agentúra pre základné práva by mala členským štátom pomáhať pri zlepšovaní ich zhromažďovania porovnateľných údajov o trestných činoch z nenávisti k homosexuálom a transrodovým osobám;
- v) členské štáty by mali registrovať a vyšetrovať trestné činy z nenávisti k osobám LGBTI a prijať trestnoprávne predpisy zakazujúce podnecovanie k nenávisti na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity;

K. Azyl

- i) Komisia by mala spoločne s Európskym podporným úradom pre azyl (EASO) a príslušnými agentúrami a v rámci pôsobnosti existujúcich právnych predpisov a judikatúry EÚ zohľadniť špecifické otázky spojené so sexuálnou orientáciou a rodovou identitou pri vykonávaní a monitorovaní predpisov v oblasti azylu, a to vrátane smernice 2013/32/EÚ o spoločných konaniach a poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany⁽²⁾ a smernice 2011/95/EÚ o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany⁽³⁾;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 57.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013, s. 60.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 337, 20.12.2011, s. 9.

Utorok 4. februára 2014

- ii) Komisia a členské štáty by mali spoločne s príslušnými agentúrami zabezpečiť podporu na primeranú odbornú prípravu – vrátane existujúcej odbornej prípravy – pre pracovníkov v oblasti azylu, a to aj tlmočníkov a osôb, ktoré vedú pohovory, aby boli dostatočne vyškolení na riešenie otázok, ktoré sa týkajú konkrétne osôb LGBTI;
- iii) Komisia a členské štáty by spoločne s úradom EASO a v spolupráci s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť mali zabezpečiť, aby právna a sociálna situácia osôb LGBTI v krajinách pôvodu bola systematicky dokumentovaná a aby tieto informácie boli k dispozícii pre tých, ktorí rozhodujú o poskytnutí azylu, ako súčasť informácií o krajine pôvodu (COI);

L. Rozšírenie a vonkajšia činnosť

- i) Komisia by mala pokračovať vo svojom súčasnom monitorovaní problémov týkajúcich sa sexuálnej orientácie a rodovej identity v prístupujúcich krajinách;
 - ii) Komisia, Európska služba pre vonkajšiu činnosť, osobitný zástupca EÚ pre ľudské práva a členské štáty by mali systematicky využívať usmernenia Rady na presadzovanie a ochranu všetkých ľudských práv osôb LGBTI a zachovávať jednotnú pozíciu pri reakciách na porušovanie týchto práv;
 - iii) Komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť by mali poskytovať Európskemu podpornému úradu pre azyl a členským štátom informácie získané od delegácií EÚ o situácii osôb LGBTI v tretích krajinách;
5. zdôrazňuje, že táto komplexná politika musí rešpektovať právomoci Európskej únie, jej agentúr a členských štátov;
6. zdôrazňuje, že treba rešpektovať slobodu prejavu presvedčenia a názorov v súlade so zásadou plurality názorov pod podmienkou, že to nepodnecuje k nenávisti, násiliu alebo diskriminácii;

o

o o

7. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, Európskej službe pre vonkajšiu činnosť, vládam a parlamentom členských štátov, všetkým agentúram uvedeným v tomto uznesení a Rade Európy.
-